

Katalog over sprogpædagogiske aktiviteter

Aktivitet: Progressiv brainstorm

Mål/hjælper til: At videndele i klassen i begyndelsen af et temaarbejde. Hjælper læreren med at vurdere elevernes her og nu viden og tænkning om emnet.

Beskrivelse:

Del eleverne i grupper på 4 og giv hver gruppe et A3 med en cirkel på midten, hvor der står ”Hvad vi ved om emnet”.

Hver gruppe få en særlig farve-tusch. Brainstorm: I gruppen skriver eleverne det de allerede ved om emnet ved at skrive de ord eller begreber de associerer med.

Efter få min. flytter gruppen til den næste gruppes bord og efterlader deres brainstorm-papir men beholder deres særlige farvetusch.

På næste gruppes A3 tilføjer de ideer ved at bruge den forrige gruppes ideer som et afsæt for ting de ikke havde tænkt tidligere eller tilføje ting de synes mangler.

Gruppen fortsætter til alle grupper har bidraget til alle A3 papirer og er tilbage ved eget A3. Hver gruppe diskuterer hvad der nu står på deres papir og noterer sig alle relevante tilføjelser eller kritiserer det de ikke er enig i.

A3 arkene sættes på væggen og hver gruppe kommenterer kort på kommentarer de har fået eller noget de har lært fra de andre grupper.

Aktivitet: Skelettekst

Mål/hjælper til: Bygger bro mellem elevernes hverdagsprog tekstens fagsprog samt synliggør tekstens struktur.

Find en fagtekst (eksempelvis forklarende eller berettende tekst), hvor udformningen/strukturen i teksten er tydelig. Fjern nøgleudrag fra teksten og lad passager stå tilbage, som viser sproglige træk. Eleverne skal herefter forudsige hvad de tror uddrag af teksten omhandler.

Efter gruppe-eller parrøftelser af nøgleudragenes mulige indhold skrives nogle af ideerne op på tavlen.

Aktiviteten giver læreren mulighed for at modellere noget af det fagsprog og ordforråd som optræder i teksten, og på den måde bygge bro mellem elevsprog og fagsprog

Aktivitet: Match mening!

Mål/hjælper til: At øge elevernes bevidsthed om forskellen på hverdagsprog og fagsprog – og dermed evnen til at afkode og selv producere fagtekster

Beskrivelse:

Klip tekststykker med centrale fagbegreber ud fra en tekst. Skriv dernæst tekststykker med tilsvarende meningsindhold men i et hverdagsprog. Eleverne skal to og to læse sætningsstykkerne igennem og tale sammen om, hvilke sætninger der har det samme meningsindhold.

Eleverne trækker streger mellem tekststumper af hhv. hverdagsprog og fagsprog

Derefter samles op på klassen.

Aktivitet: Tapetet

Mål/hjælper til: At dele viden/information samt træner eleverne i at give deres kommentarer/udtrykke deres holdning.

Beskrivelse:

Inddel eleverne i grupper.

Giv eleverne A5 til at nedskrive en ting de ved om et emne eller synspunkt de har på et kontroversielt emne. (Kun et synspunkt på hvert A5). Papirerne er anonyme.

Efter få min. sætter en fra hver gruppe gruppens papirer op på væggen i klassen.

Eleverne går rundt og læser og evaluerer hinandens ideer. De skal finde mindst 3 papirer de vil kommentere på (f.eks. noget de ikke vidste eller noget de ikke havde overvejet).

Senere kan klassens bidrag og kommentarer samles: eks. Jeg forstod ikke den som sagde ...; Jeg er enig med den der ...; Jeg vidste ikke at ..

Giv forfatteren af papiret mulighed for at kommentere.

Aktivitet: Dictogloss

Mål/hjælper til: At eleven bliver opmærksom på nøgleordenes betydning for den centrale mening i teksten samt forskelle i sproglige strukturer

Beskrivelse:

Find en kortere central tekst med vigtige pointer.

Læreren læser teksten højt 3 gange. Eleverne lytter de to første gange, tredje gang noterer de stikord mens de lytter.

Eleverne sammenligner i par deres stikord.

Elevparrene samles til firemandsgrupper og rekonstruerer teksten.

De forskellige versioner af teksten hænges op i klasserummet sammen med originalen. Lærer og elever drøfter forskelle og ligheder i sprogbrugen i de forskellige tekster.

Aktivitet: Det sidste ord

Mål/hjælper til: Træner eleverne i at udvælge og udtrykke et standpunkt samt at kommentere på andres standpunkter.

Beskrivelse:

Eleven understreger en sætning fra eksempelvis en artikel eller anden argumenterende tekst som er betydningsfuld for ham/hende, og som han/hende har noget at sige om.

Trin1: Nr. 1 læser sin sætning op, men siger ingenting.

Nr. 2 kommenterer på nummer 1's sætning (taletid et minut).

Nr. 3 kommenterer på nummer 1's sætning og kan inddrage elementer fra nr. 2's kommentarer (taletid et minut).

Nr.4 kommenterer på nummer 1's sætning og kan inddrage elementer fra nr. 2's og eller nr. 3's kommentarer (taletid et minut).

Nr. 1 kommenterer på sin egen sætning ved at inddrage de andres kommentarer sammen med sine oprindelige idéer. (taletid et minut) Trin 2: Nu læser nr. 2 sin sætning op, men siger ingenting ..... Osv.

Aktivitet: Marginspørgsmål

Mål/hjælper til: En læsestrategi der støtter eleven i at gå i dialog med tekster (eksempelvis udfylde tomme pladser) og bruge konteksten.

Beskrivelse:

Marginspørgsmål er spørgsmål som er placeret i tekstens margin.

Ordet, frasen, sætningen eller afsnittet som spørgsmålet refererer til er, præcist udpeget.

I modsætning til traditionelle forståelsesspørgsmål fokuserer marginspørgsmål ikke på tekstindholdet, men på at opfordre til brug af nyttige læsestrategier.

Spørgsmålene opfordrer især læseren til at bruge de 'nøgler/spor' der er tilgængelige i teksten, til at finde ud af tekstens mening. Hvert marginspørgsmål har derfor en klar begrundelse og et helt eksplicit formål.

Aktivitet: Bestem genren

Mål/hjælper til: Bevidstgør eleverne om at tekster er "kulturprodukter" og derfor er skrevet med bestemte formål og har et bestemt sprogligt udtryk.

Beskrivelse:

Udklip tekstpassager fra forskellige fagtekster i forbindelse med et tema (berettende, beskrivende/forklarende og argumenterende tekststykker). Lav overskrifter til tekststykkerne (altså beretning, forklaring osv)

Udlever tekstpassagerne i bunker til eleverne (evt. i par) og bed dem beskrive med deres egne ord, hvad det er for en slags tekst de sidder med.

Lav en kort opsamling på klassen.

Udlever dernæst overskrifterne og lad eleverne kombinere tekstpassagerne med overskrifterne

Lav en fælles opsamling på klassen der handler om tekster og formål.

Aktivitet: Krydsord med informationskløft

Mål/hjælper til: Konsoliderer fagtermer og nye ord. Får eleverne til at sætte hverdagsprog og fagsprog sammen og fokusere på nøgleord.

Beskrivelse:

Vælg 10-20 nøgleord ud som sættes ind som svarene i krydsorden

Eleverne arbejder i par, den ene har den lodrette række, den anden den vandrette række

De må ikke se hinandens krydsord

Eleverne forklarer med egne ord betydningen af de ord de har – uden at bruge ordet